

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle

Monimuotoiset perheet -verkoston kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä laiksi lastensuojelulain 13b§:n muuttamisesta HE 170/2021 vp

Monimuotoiset perheet -verkosto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä lastensuojelulain 13§:n muuttamiseksi.

Esitys on hyvin valmisteltu ja perusteltu. Verkosto kannattaa lastensuojelun työntekijöiden asiakasmäärän rajoittamista esitetyllä tavalla. Lopullisen tavoitteen tulisi olla selvityshenkilö Aulikki Kananojan esittämän mukaisesti 25 lasta / työntekijä. Kananojan selvityksessä on perustellusti todettu, että yhden työntekijän käytössä oleva työaikaresurssi riittää laadukkaaseen työhön tällä mitoituksella.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärän rajaaminen on perusteltua. Käsittelyssä oleva esitys tuo olennaisia parannuksia nykytilaan, etenkin vuodesta 2024 alkaen kun asiakasmäärä rajataan 30 asiakkaaseen sosiaalityöntekijää kohden.

Perhehoidon tukeminen

Paitsi lastensuojelun asiakkaina olevat lapset, myös perhehoitajat ja muut sijoitettujen lasten kanssa työtä tekevät aikuiset ovat toiminnassaan usein riippuvaisia sosiaalityöntekijän työstä. Riittävä työntekijäresurssi parantaa paitsi sosiaalityöntekijöiden työn laatua, myös perhehoidon ja muun lastensuojelun työn laatua.

Sosiaalityön riittämätön mitoitus ja työntekijöiden vaihtuvuus asettaa perhehoitajat arjessa alttiiksi tilanteille, joissa heillä on riski ylittää toimivaltansa, mm. käyttää päätösvaltaa tilanteissa, jossa se kuuluisi sosiaalityöntekijälle. Myös perhehoitoon sijoitetulla lapsella on oikeus tuntea sosiaalityöntekijänsä, joka päättää lasta koskevista asioista.

Toimeksiantosopimussuhteisen perhehoidon valvonta on sosiaalityöntekijän tehtävä. Onnistunut valvonta on mahdollista luottamuksellisessa, pysyvässä ihmissuhteessa, jossa sosiaalityöntekijä on perehtynyt lapsen ja hänen perheidensä tilanteeseen. Asiakasmitoitus on yksi tekijä, jolla voidaan vaikuttaa sosiaalityöntekijöiden pysyvyyteen sekä asiakasta kohden käytettävään aikaan ja erityisosaamisen hankkimiseen.

Adoptiolasten erityistarpeet

Suomessa on tilastojen mukaan 30 000 adoptoitua, mutta joidenkin arvioiden mukaan jopa 100 000. Arvio perustuu siihen, että adoptioita on alettu tilastoida vasta 1980-luvulta lähtien. Suomeen adoptoidaan nykyään vuosittain noin 70-100 lasta kansainvälisen adoption kautta ja kotimaan adoptioita vahvistetaan 30-50 vuodessa.

Adoptioita vahvistetaan myös sijaishuollossa olevien alaikäisten lasten ja sijaisvanhempien välillä. Adoptiolain 25 §:n mukaan adoptioneuvonnan antajan on tarvittaessa annettava neuvontaa, apua ja tukea myös adoption vahvistamisen jälkeen. Adoptiovanhemmille on lisäksi tarjottava mahdollisuus siihen, että adoptiolapsen ja -perheen erityisen avun ja tuen tarve selvitetään tarvittavassa laajuudessa.

Adoptioerityistä osaamista tarvitaan, kun adoptiolapsi tulee lastensuojelun asiakkaaksi. Tuoreen väitöstutkimuksen (Petrelius 2021) mukaan lastensuojelun asiakkaiksi tulevilla adoptiolapsilla on usein tarve nimenomaan adoptioerityiseen osaamiseen myös lastensuojelussa. Tämän erityisosaamisen riittävän saatavuuden varmistaminen rinnastuu esimerkiksi riittävän kielitaitoisen (ruotsi, saamen kielet) henkilöstön tarpeeseen kullakin hyvinvointialueella.

On tärkeää varmistaa, että tulevilla hyvinvointialueilla on riittävästi adoptioon perehtyneitä sosiaalityöntekijöitä osana lastensuojelun henkilöstömitoitusta.

Adoptiota ei nykyisellään tunnusteta osaksi lastensuojelulakia, vaikka adoptio nimenomaisesti on lastensuojelullinen toimi. Adoptiolain 22 §:n mukaan adoptioneuvontaa saa antaa vain adoptioon perehtynyt sosiaalityöntekijä. Tästä johtuu, että myös adoption jälkeiseen tukea ja jälkipalvelua voi antaa vain adoptioon perehtynyt työntekijä.

Käsittelyssä olevan esityksen mukaan asiakasmitoitus koskisi vain lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden alaikäisiä asiakkaita, jotka ovat lastensuojelun piirissä, ei täysi-ikäisiä asiakkaita adoption jälkipalvelujen tai jälkihuollon osalta. Myöskään ne adoptiolapset, jotka eivät ole lastensuojelun asiakkaita, eivät kuulu asiakasmitoitukseen.

Olisi myös pohdittava lastensuojelulain tarkentamista myös niiltä osin, että adoptio tunnustettaisiin lastensuojelullisena toimena, jotta adoptioon perehtyneiden sosiaalityöntekijöiden tarve tunnistettaisiin ja tiedostettaisiin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitusta koskevissa asioissa.

Lisätietoja

Anna Moring
Johtava asiantuntija
Monimuotoiset perheet -verkosto
050 3750832
anna.moring@monimuotoisetperheet.fi

Monimuotoiset perheet -verkosto

on kymmenen suomalaisen perhejärjestön yhteistyöverkosto, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, Familia ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen nuoret lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.